

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Περιβαλλοντική Πολιτική και Οικονομία Υδατικών Πόρων

Ενότητα 2: Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Πολιτική

Βασίλης Κανακούδης

Πολυτεχνική Σχολή

Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών

Περιβαλλοντική Πολιτική

- ▶ Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δε μπορεί να αγνοήσει το μέγεθος των επιπτώσεων της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον και προχωρά σταδιακά στην εδραίωση μίας περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας
- ▶ Τα στάδια για τη διαδικασία καταστατικής αναγνώρισης της κοινοτικής περιβαλλοντικής προστασίας είναι:
  - ▶ η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987),
  - ▶ η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992)
  - ▶ η Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997-99)

Πηγή: Μπεσέρης, 2008

Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Νομοθεσία

- ▶ Βασικοί στόχοι της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ είναι:
  - ▶ η ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου,
  - ▶ η προώθηση μιας οικονομίας που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της,
  - ▶ η διαφύλαξη της υγείας των πολιτών
- ▶ Η αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτεί συλλογική δράση με τη συμμετοχή της ΕΕ, των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, των επιχειρήσεων, των ΜΚΟ και απλών ιδιωτών. Προκειμένου η δράση αυτή να αποκτήσει παγκόσμιο χαρακτήρα, απαιτείται η συνεργασία με τους διεθνείς εταίρους μας
- ▶ Οι στόχοι της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ συνοψίζονται τους εξής:
  - ▶ Διατήρηση, προστασία, βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος
  - ▶ Προστασία της υγείας του ανθρώπου
  - ▶ Ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων
  - ▶ Προώθηση μέτρων σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Νομοθεσία

- ▶ Οι αρχές στις οποίες βασίζεται είναι:
  - ▶ Αρχή της προφύλαξης και πρόληψης
  - ▶ Αρχή της καταπολέμησης των καταστροφών του περιβάλλοντος στην πηγή πρόκλησή τους
  - ▶ Αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»
- ▶ Η Ευρωπαϊκή Πολιτική για το Περιβάλλον συμπεριλαμβάνει τα παρακάτω:
  - ▶ Αποτελεσματική χρήση των πόρων
  - ▶ Βιοποικιλότητα και προστατευόμενες περιοχές
  - ▶ Ευαισθητοποίηση των πολιτών.

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Ευρωπαϊκή Πολιτική για το Περιβάλλον

- ▶ Αέρας
- ▶ Χημικά
- ▶ Βιομηχανία
- ▶ Διεθνή θέματα
- ▶ Χρήση γης
- ▶ Φύση και βιοποικιλότητα
- ▶ Θόρυβος
- ▶ Έδαφος
- ▶ Βιώσιμη Ανάπτυξη
- ▶ Απόβλητα
- ▶ Νερό

Πηγή: http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm

Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη Ι

Άξονες δράσεις και μέτρα για τη μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων

- ▶ Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Πρωτόκολλο του Κυότο, η Ελλάδα έχει δεσμευθεί να μην αυξήσει τις εκπομπές των 6 αερίων του θερμοκηπίου πάνω από 25% (μέσος όρος πενταετίας 2008-2012) με βάση τις εκπομπές του 1990.
- ▶ Μείωση αέριων ρύπων. Οδηγία 2001/81/EC “National Emissions Ceilings Directive” (NECD)

Πηγή: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=224&language=el-GR>

Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη II

Άξονες δράσεις και μέτρα για τη μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων

- ▶ Μείωση και ορθολογική διαχείριση στερεών αποβλήτων. Η ΕΕ θέτει ως στόχο τη μείωση της συνολικής ποσότητας των απορριμμάτων προς διάθεση κατά 20% μέχρι το 2010 και κατά 50% μέχρι το 2050, σε σχέση με τα επίπεδα του 2000.
- ▶ Διαχείριση υδατικών πόρων. Οδηγία-Πλαίσιο 2000/60/EC η οποία ολοκληρώνει την ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα διαχείρισης των υδατικών πόρων
- ▶ Προστασία βιοποικιλότητας και φυσικών οικοσυστημάτων
- ▶ Βιώσιμη διαχείριση των δασικών πόρων

Μέτρα & Προτάσεις

- ▶ Εκθέσεις παρακολούθησης της νομοθεσίας στα ΚΜ
- ▶ Προτάσεις για την βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας
- ▶ Προτάσεις για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας
- ▶ Προτάσεις για οικονομικά μέτρα
- ▶ Μέτρα για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων

Ευθύνη εφαρμογής Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας

- ▶ **Κράτη Μέλη:**
  - ▶ Διοικητική οργάνωση για την περιβαλλοντική προστασία, δηλαδή η κατανομή των αρμοδιοτήτων στα Υπουργεία και η λήψη αναγκαίων μέτρων ενσωμάτωσης του ευρωπαϊκού δικαίου στην εθνική έννομη τάξη
  - ▶ Τα Εθνικά δικαστήρια επιτελούν καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία της τήρησης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας
  - ▶ Έχει εκτιμηθεί ότι κάθε Κοινοτική Οδηγία για να ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία απαιτεί τη λήψη μεταξύ 40 και 300 μέτρων
- ▶ Η εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ελέγχεται σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο από την Ε. Επιτροπή, το Ε. Κοινοβούλιο και το ΔΕΚ

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Αποτελεσματικότητα Ελεγκτικού Μηχανισμού

- ▶ Από την Ε. Επιτροπή προκύπτει ότι το 70% των καταγγελιών περατώνονται χωρίς να σταλεί επίσημη προειδοποίηση στα ΚΜ, το 85% των υποθέσεων περατώνονται πριν την έκδοση αιτιολογημένης γνώμης και το 93% πριν την έκδοση απόφασης του ΔΕΚ
- ▶ Οι διαδικασίες είναι εξαιρετικά χρονοβόρες
- ▶ Στην Ελλάδα ο μηχανισμός δεν επιβάλλει αποτρεπτικές κυρώσεις και δεν λειτουργεί σε συστηματική βάση
- ▶ Οι έλεγχοι γίνονται μετά από καταγγελίες πολιτών

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Ευρωβαρόμετρο I

- ▶ Οι κάτοικοι των 27 Κρατών Μελών (ΚΜ) σε έρευνα του Ευρωβαρόμετρου κλήθηκαν να προσδιορίσουν το πιο σημαντικό περιβαλλοντικό πρόβλημα:
  - ▶ Τα 2/3 των Ευρωπαίων πολιτών υποστηρίζουν ότι η ποιότητα και/ή η ποσότητα του νερού είναι ένα σοβαρό πρόβλημα
  - ▶ Το 85% του πληθυσμού πιστεύει ότι θα υπάρχει αντίκτυπο στο νερό από την κλιματική αλλαγή αλλά οι επίφοβες απειλές διαφέρουν ανάμεσα στην ΕΕ

Πηγή: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_344_330_en.htm

Ευρωβαρόμετρο II

- ▶ Οι δραστηριότητες που απασχολούν περισσότερο τους πολίτες είναι η βιομηχανική και γεωργική χρήση του νερού και η μόλυνση
- ▶ Πολλοί Ευρωπαίοι πολίτες προσπαθούν να περιορίσουν την δική τους επίδραση στο υδάτινο περιβάλλον. Παρόλο που κατά μέσο όρο λίγοι από τους πολίτες που ερωτήθηκαν ήταν ενήμεροι για τη διαβούλευση στα πρόχειρα σχέδια διαχείρισης των λεκανών απορροής, πολλοί εξέφρασαν την ευχή να είναι ενεργοί και να εκφράσουν τις απόψεις τους

Πηγή: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_344_330_en.htm

Νομοθετικό Πλαίσιο για τη διαχείριση Υδατικών Πόρων

- ▶ Τα Προγράμματα Δράσης της Ε. Επιτροπής για το Περιβάλλον αφορούν κυρίως Αποφάσεις, Κανονισμούς και Οδηγίες
- ▶ Το 6^ο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον (2002-2012) έθεσε σαν προτεραιότητα τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και την ενσωμάτωση της προστασίας και της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων σε άλλους τομείς της Κοινοτικής Πολιτικής όπως στην ενεργειακή πολιτική, την πολιτική μεταφορών, τη γεωργική, την αλιευτική και την τουριστική πολιτική

Νομοθετικό Πλαίσιο για τη διαχείριση Υδατικών Πόρων

- ▶ 2 νομοθετικά κύματα:
  - ▶ 1^ο: τέθηκαν ποιοτικοί στόχοι για τα νερά ανάλογα με την χρήση για την οποία προορίζονται (1970-1980)
  - ▶ 2^ο: θέτει ποιοτικούς στόχους στις πηγές που προκαλούν τη ρύπανση των νερών (1988-2000)
- ▶ Εκπόνηση συνολικής στρατηγικής για τη διαχείριση των υδάτων με την Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά 2000/60/ΕΚ
- ▶ Παράλληλα αναπτύχθηκαν νομοθετικές διατάξεις και για κινδύνους που διατρέχει το έδαφος, κινδύνους πλημμυρών κλπ.

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Βασικές Νομοθετικές Διατάξεις I

- ▶ **Ποιότητα επιφανειακών νερών από τα οποία αντλείται πόσιμο νερό** (Οδηγία 75/440 καταργήθηκε το 2007 – Οδηγία 91/692)
- ▶ **Ποιότητα υδάτων κολύμβησης** (Οδηγία 76/160 που αντικαταστάθηκε με την 2006/7)
- ▶ **Ποιότητα πόσιμου νερού** (Οδηγία 98/83 που αντικατέστησε την 80/778)
- ▶ **Μέθοδοι δειγματοληψίας και ελέγχου του νερού που προορίζεται για πόσιμο** (Οδηγίες 79/869 – καταργήθηκε το 2007, 81/885, 91/692)
- ▶ **Ρύπανση από τα απορρυπαντικά** (Οδηγία 648/2004 που κατήργησε την Οδηγία 73/404)

Βασικές Νομοθετικές Διατάξεις II

- ▶ **Έκχυση επικίνδυνων ουσιών στο υδάτινο περιβάλλον** (Οδηγία 76/464 θα καταργηθεί το 2013, 2006/11)
- ▶ **Απαιτούμενη ποιότητα των νερών για τα οστρακοειδή** (Οδηγίες 79/923 θα καταργηθεί το 2013, 2006/113)
- ▶ **Απαιτούμενη ποιότητα των νερών για τη διατήρηση της ζωής των ψαριών** (Οδηγίες 78/659 θα καταργηθεί το 2013, 91/692, 2006/44)
- ▶ **Προστασία των υπόγειων νερών** (Οδηγίες 80/68 θα καταργηθεί το 2013, 2006/118)
- ▶ **Προστασία των νερών από την νιτρική ρύπανση που προκαλείται από χρήση λιπασμάτων στη γεωργία** (Οδηγία 91/676)

Βασικές Νομοθετικές Διατάξεις III

- ▶ **Υποχρέωση επεξεργασίας αστικών και βιομηχανικών λυμάτων** (Οδηγίες 91/271, 98/15)
- ▶ **Αντιμετώπιση των έμμονων οργανικών ρύπων (POP)** (Οδηγία 79/117, Κανονισμός 850/2004, Απόφαση 2006/507)
- ▶ **Ολοκληρωμένη πρόληψη και αντιμετώπιση της ρύπανσης των νερών κατά την διαδικασία αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων** (Οδηγία 96/61, αντικαταστάθηκε από την Οδηγία 2008/1)
- ▶ **Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά** (2000/60)
- ▶ **Αντιμετώπιση κινδύνων πλημμυρών** (Οδηγία 2007/60)
- ▶ **Προστασία του εδάφους** (Πρόταση Οδηγίας 22/9/2006)

Οδηγία 98/83/EC

- ▶ Αφορά στο πόσιμο νερό
- ▶ Θέτει προδιαγραφές ποιότητας για το πόσιμο νερό στη βρύση (μικροβιολογικές, χημικές και οργανικές παραμέτρους) και τη γενική υποχρέωση ότι το πόσιμο νερό πρέπει να είναι υγιεινό και καθαρό
- ▶ Υποχρεώνει τα ΚΜ να παρακολουθούν τακτικά την ποιότητα του πόσιμου νερού και να παρέχουν στους καταναλωτές επαρκείς και πρόσφατες πληροφορίες για την ποιότητα του νερού που πίνουν
- ▶ Τα ΚΜ μπορούν να εξαιρέσουν το παρεχόμενο νερό σε λιγότερο από 50 άτομα ή παροχή μικρότερη από 10 m^3 πόσιμου νερού ανά ημέρα σαν μέσο όρο και το νερό που χρησιμοποιείται για την παραγωγή τροφίμων εφόσον η ποιότητα του νερού δεν επηρεάζει την υγιεινή του τροφίμου στην τελική του μορφή

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Οδηγία 2008/56/EC

- ▶ Αφορά στην θαλάσσια στρατηγική
- ▶ Η Οδηγία 2008/56/EC έχει αρχίσει να εφαρμόζεται στην Ε.Ε. και τα ΚΜ
- ▶ Τον Μάιο 2009 συμφωνήθηκε μία εργασιακή δομή για μια ανεπίσημη Κοινή Στρατηγική Εφαρμογής (Common Implementation Strategy – CIS) σε επίπεδο Ε.Ε.
- ▶ Αυτή η CIS αφορά:
  - ▶ Διευθυντές θαλασσών και ναυτιλίας
  - ▶ Ομάδα συντονισμού θαλάσσιας στρατηγικής
  - ▶ Ένας μικρός αριθμός ομάδων εργασίας: μία ομάδα εργασίας για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση, μια ομάδα εργασίας για την ανταλλαγή γνώσης και πληροφοριών και μία ομάδα εργασίας για την οικονομική και κοινωνική εκτίμηση

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Οδηγία 2008/105/EC

- ▶ Η νέα οδηγία για τις ουσίες προτεραιότητας 2008/105/EC θέτει τα περιβαλλοντικά ποιοτικά πρότυπα για τις ουσίες προτεραιότητας και άλλους ρυπαντές.
- ▶ Είναι το αποτέλεσμα των απαιτήσεων που τέθηκαν στο άρθρο 16(8) της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά.
- ▶ Δημιουργήθηκε ένας κατάλογος ουσιών προτεραιότητας και τα ΚΜ πρέπει να πάρουν μέτρα για να πετύχουν αυτα τα ποιοτικά πρότυπα μέχρι το 2015
- ▶ Γι' αυτό το λόγο ένα πρόγραμμα μέτρων πρέπει να λάβει χώρα μέχρι το 2009 και να γίνει λειτουργικό μέχρι το 2012

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Εφαρμογή της νομοθεσίας στην Ελλάδα

- ▶ Κατανομή αρμοδιοτήτων για το περιβάλλον σε πολλά Υπουργεία χωρίς να υπάρχει συντονισμός
- ▶ Το ΥΠΑΠΕΝ έχει τη βασική ευθύνη, συνεπικουρούμενο από το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ)
- ▶ Άλλα υπουργεία συναρμόδια σε θέματα ενεργειακών επιλογών, τιμολόγησης νερού, χρήσης λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων και εντομοκτόνων, εδαφικής πολιτικής και γεωργικής ρύπανσης, ρύθμισης κυνηγίου, ποιότητας πόσιμου νερού, θαλάσσια ρύπανσης είναι τα Υπουργεία ΠΑΠΕΝ (Αγροτική Ανάπτυξη), Υγείας, Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού

Στην Ελλάδα

- ▶ Ελεγκτικές αρμοδιότητες έχουν πολλές υπηρεσίες, οι περιφέρειες, οι δήμοι και οι ειδικές υπηρεσίες ελέγχου, π.χ. Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ)
- ▶ Τον κύριο έλεγχο για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων την έχει η αδειοδοτούσα αρχή
- ▶ Υπάρχουν Ειδικοί Μηχανισμοί Ελέγχου

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Ειδικοί Μηχανισμοί Ελέγχου I

- ▶ **Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ):** υπάγονται στο ΥΠΕΚΑ και ελέγχουν την τήρηση περιβαλλοντικών όρων και γενικά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- ▶ **Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης:** τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της διοίκησης, την παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου των ελεγκτικών σωμάτων της δημόσιας διοίκησης και τον εντοπισμό των φαινομένων διαφθοράς και κακοδιοίκησης
- ▶ **Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (ΣΕΕΔΔ):** ελέγχει τις Υπηρεσίες του Δημοσίου, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ. Λειτουργεί συντονιστικό όργανο επιθεώρησης και ελέγχου για την παρακολούθηση και το συντονισμό της επιθεώρησης και του ελέγχου όλων των σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης

Ειδικοί Μηχανισμοί Ελέγχου II

▶ **Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ):**

- ▶ στελεχώθηκε το 2004
- ▶ Διενεργεί ελέγχους, εισηγείται επιβολή προστίμων και διατυπώνει προτάσεις θεσμικών μέτρων βελτίωσης των ελέγχων. Έχει διενεργήσει 604 ελέγχους, υπέβαλε εισήγηση για επιβολή προστίμου σε 306 υποθέσεις συνολικού ύψους 10.184.454€
- ▶ Συστήθηκε Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Ε.Γ.Ε.Π.Ε.) που έχει αρμοδιότητα την επίβλεψη, το συντονισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής και ενεργειακής πολιτικής της χώρας
- ▶ Στην ΕΓΕΠΕ υπάγονται οι υπηρεσίες: Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (Ε.Υ.Ε.Π.), η Ειδική Υπηρεσία Κατεδαφίσεων, το αυτοτελές Συντονιστικό Γραφείο για την Πρόληψη και Αποκατάσταση των Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥ.Γ.Α.ΠΕ.Ζ.) και η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Ενέργειας (Ε.Υ.ΕΠ.ΕΝ)

Ειδικοί Μηχανισμοί Ελέγχου III

- ▶ **Ο Συνήγορος του Πολίτη:** αποτελεί εξωδικαστικό μηχανισμό ελέγχου που επιλύει προβλήματα μεταξύ πολιτών και δημόσιας διοίκησης και δημοσιοποιεί τα αποτελέσματα των ερευνών του
- ▶ **Η Βουλή** με την άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου
- ▶ **Το Συμβούλιο της Επικρατείας**

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας

- ▶ Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης έχει προτείνει:
  - ▶ Κωδικοποίηση του νομοθετικού πλαισίου διαχείρισης υδατικών πόρων
  - ▶ Η διαδικασία ελέγχων – επιθεωρήσεων και η επιβολή προστίμων να γίνεται με ενιαίο τρόπο από όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες. Οργάνωση ενός ενιαίου πλαισίου επιβολής περιβαλλοντικών όρων για ομοειδείς δραστηριότητες
  - ▶ Να επεκταθούν οι επιθεωρήσεις με σύσταση μικτών κλιμακίων ελέγχου με επιθεωρητές από διάφορες υπηρεσίες και σώματα επιθεώρησης και ελέγχου, ώστε να μειωθεί το κόστος και η απασχόληση τουλάχιστον κατά 75%

Πηγή: Καλλία – Αντωνίου, 2010

Βιβλιογραφία

- ▶ Καλλία-Αντωνίου Α., (2010). «Ευρωπαϊκό και Ελληνικό νομοθετικό Πλαίσιο διαχείρισης Υδατικών Πόρων – Η εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για το Νερό 2000/60», Σημειώσεις Διατμηματικού Μεταπτυχιακού τμήματος Βιολογίας ΑΠΘ
- ▶ Καλλία-Αντωνίου Α., «Ευρωπαϊκό και Εθνικό νομοθετικό Πλαίσιο διαχείρισης των Υδάτων», Επιμορφωτικό Πρόγραμμα «Προστασία, Εξυγίανση & Βιώσιμη Αξιοποίηση Υδατικών Πόρων», Υπ. Εσωτερικών, Περιφερειακό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης Θεσσαλονίκης
- ▶ <http://www.wise.org>
- ▶ <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=224&language=el-GR>
- ▶ http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Πολιτική

Χρηματοδότηση

- ▶ Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- ▶ Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- ▶ Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση **1.0**.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βασίλης Κανακούδης 2015. Βασίλης Κανακούδης. «Περιβαλλοντική Πολιτική και Οικονομία Υδατικών Πόρων. Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Πολιτική». Έκδοση: 1.0. Βόλος 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.uth.gr/eclass/courses/MHXC139/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

